

Obsah

Úvod	8
1 Co znamenají ptáci pro člověka	11
2 Poznávání ptáků	15
2.1 Vývoj poznatků o ptácích	15
2.2 Vývoj poznatků o ptácích ČR	20
2.3 Ornitologie v ČR	28
2.4 Současná ptačí fauna ČR	36
2.5 Změny ptačí fauny ČR	43
2.6 Nepůvodní druhy ptáků v naší přírodě	48
2.7 Ptáci v lidských sídlech	52
2.8 Výuka o ptácích na školách	59
2.9 Organizace v ČR zabývající se ptáky	64
2.10 Pozorování ptáků	68
2.11 Odchyty a kroužkování ptáků	76
2.12 Popularizace a propagace ptáků a jejich ochrany	81
2.13 Komerční využití ptáků	89
3 Ptáci v kultuře	92
3.1 Ptáci ve starých kulturách, mytologiích a náboženstvích	92
3.2 Ptáci v české lidové kultuře	97
4 Ptačí jména	103
4.1 Ptačí jména lidová	103
4.2 Ptačí jména vědecká	111
4.3 Česká ptačí jména vědecká	115
4.4 Příjmení odvozená od jmen ptáků	119
4.5 Místní jména odvozená od jmen ptáků	125
4.6 Názvy souhvězdí odvozené od jmen ptáků	129
5 Ptáci v české slovní kultuře	132
5.1 Ptáci v české lidové slovní kultuře	132
5.2 Vývoj lidových znalostí ptáků	134
5.3 Původ a zdroj lidových tradic	135
5.4 Ptáci ve rčeních, přirovnáních a příslovích	137
5.5 Ptáci v pranostikách	142

5.6	Ptáci v bajkách, pohádkách a pověstech	147
5.7	Ptáci v lidových mýtech a pověrách	152
5.8	Ptáci ve věštách	157
5.9	Ptáci ve snech	159
5.10	Ptačí symbolika v názvech	162
5.11	Ptáci v krásné literatuře	165
5.12	Ptáci v divadle	175
5.13	Ptáci v rozhlase, v televizi a ve filmu	177
6	Ptáci v české hudbě	184
6.1	Ptačí hlasy a člověk	184
6.2	Ptáci v lidové písni	190
6.3	Ptáci v umělé písni	199
6.4	Ptáci v klasické hudbě	203
6.5	Ptáci v populární hudbě	207
7	Ptáci v české hmotné a výtvarné kultuře	210
7.1	Obraz ptáků ve světovém výtvarném umění	210
7.2	Obraz ptáků v české archeologii	221
7.3	Ptáci v českém malířství a ilustraci	223
7.4	Ptáci ve fotografii	236
7.5	Ptáci v českém sochařství	241
7.6	Ptáci v české lidové hmotné kultuře a umění	247
7.7	Ptáci v užitém umění a uměleckých řemeslech	254
7.8	Ptačí symbolika na náhrobcích	268
7.9	Ptačí symbolika na vlajkách, znacích a v erbech	270
7.10	Ptáci na domovních znameních	276
7.11	Ptáci na poštovních známkách	278
7.12	Ptáci na dalších materiálech	281
8	Ptáci v pohybové kultuře	284
8.1	Ptáci v lidových obřadech a zvycích	284
8.2	Ptáci v hrách, rozpočítadlech a říkadlech	287
8.3	Ptáci a tanec	290
8.4	Ptáci v textiliích, oblékání a módě	292
9	Chovatelství ptáků	298
9.1	Domácí chovatelství ptáků	298
9.2	Ptáci v zoologických zahradách	304

10 Užitkové chovatelství	314
10.1 Užitkové chovy ptáků	314
10.2 Chovy kura domácího	318
10.3 Chovy vodní drůbeže	323
10.4 Chov holubů	325
10.5 Další druhy ptáků v průmyslových chovech	329
11 Ptáci jako lovná zvěř	332
11.1 Pernatá zvěř v myslivosti	332
11.2 Ptáčení	352
12 Ptáci v české kuchyni	356
13 Ekonomické vztahy mezi ptáky a člověkem	364
13.1 „Užitečnost“ a „škodlivost“ ptáků	364
13.2 Způsoby zabránění konfliktům s ptáky	370
13.3 Ptáci v zemědělství a lesnictví	377
13.4 Rybářství a ptáci	382
13.5 Pozemní doprava a ptáci	385
13.6 Letadla a ptáci	388
13.7 Stavebnictví a ptáci	391
13.8 Větrné a solární elektrárny a ptáci	395
13.9 Ptáci a dráty	397
14 Ptáci a lidské zdraví	401
14.1 Ptáci v lidovém léčitelství	401
14.2 Vztahy mezi člověkem a chorobami ptáků	404
15 Ochrana ptáků	409
15.1 Tradiční ochrana ptactva	409
15.2 Moderní ochrana ptactva	416
Literatura	427
Seznam jmen ptáků	444